

**SOCIJALNA INKLUZIJA
I POBOLJŠANJE USLOVA
STANOVANJA U
ROMSKIM NASELJIMA
U AP VOJVODINI, REPUBLICI SRBIJI**

Romski Resursni Centar
Ekumenska Humanitarna Organizacija

IZJAVA ZAHVALNOSTI

Projekat Romskog resursnog centra Ekumenske humanitarne organizacije (EHO RCC) „*Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u romskim naseljima u AP Vojvodini u Republici Srbiji*“, sproveden od jula 2007. do decembra 2009. godine, finansijski su podržale dve švajcarske organizacije: Humanitarna organizacija švajcarskih protestantskih crkava (*Hilfswerk der evangelischen Kirchen Schweiz - HEKS*) i Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (*Swiss Agency for Development and Cooperation - SDC*).

Tokom 2009. godine projekat su finansijski podržale i norveška organizacija Norveška crkvena pomoć (*Norwegian Church Aid - NCA*), Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Norveške (*Ministry of Foreign Affairs of Norway - MFA*) i Vlada AP Vojvodine.

Stručnom osposobljavanju tima EHO RCC doprinela je švajcarska organizacija SKAT. Posebnu zahvalnost dugujemo njihovom stručnom saradniku Danielu Visu /Daniel Wyss/.

Koordinaciju projekta „*Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u romskim naseljima u AP Vojvodini u Republici Srbiji*“ u svim njegovim fazama radio je programski koordinator EHO RCC, Robert Bu. Za realizaciju projekta na terenu zadužen je bio stručni tim EHO RCC u kom su bili Anamaria Farago, Milica Leković, Ljubomir Ivanov, Fazli Sadrijaj i Muhamed Eljšani.

Ova publikacija nastala je pre svega na osnovu iscrpnog terenskog rada koji je u navedenom gotovo trogodišnjem periodu sproveo šestočlani tim EHO RCC.

Tridesetomesečnom radu na terenu prethodio je dvogodišnji intenzivni rad u oblasti informisanja i javnog zagovaranja.

Autor i urednik publikacije je Robert Bu, koji je tokom trajanja projekta bio angažovan i kao njegov koordinator.

EHO RCC se zahvaljuje svim saradnicima i volonterima koji su svojim angažovanjem doprineli uspešnosti projekta. Takođe se zahvaljujemo svim Romima i Romkinjama iz naselja Treće novo naselje u Opovu, naselja Bangladeš u Novom Sadu i naselja Ciganski kraj u Đurđevu, kao i predstavnicima lokalne samouprave i Vlade AP Vojvodine.

Posebnu zahvalnost dugujemo našem dugogodišnjem švajcarskom partneru, Humanitarnoj organizaciji švajcarskih protestantskih crkava (*Hilfswerk der evangelischen Kirchen Schweiz - HEKS*) koji nam je pomogao da razvijemo sopstvene kapacitete i resurse u oblasti poboljšanja uslova stanovanja u romskim naseljima u AP Vojvodini u Republici Srbiji. Zahvaljujući ovoj saradnji EHO RCC je danas jedan od retkih aktera u regionu sa iskustvom, veštinama, znanjem, metodama i instrumentima za realizaciju participativnih, sveobuhvatnih i inkluzivnih projekata.

Model rada nazvan „*Održiva obnova romskih naselja*“ opisan u ovoj publikaciji izrađen u saradnji sa švajcarskim partnerima.

OPIS SITUACIJE

Romi spadaju među najugroženije grupe stanovništva u Srbiji. Uz dugogodišnju diskriminaciju i nesprovođenje politike jednakih mogućnosti na svim nivoima, društvenoj marginalizaciji Roma, kako u okolnim, tako i u našoj zemlji, doprinela je i nedoslednost institucionalnog pristupa rešavanju problema romske nacionalne zajednice, kao i nepostojanje institucionalnog okvira za zaštitu pojedinačnih i kolektivnih prava njenih pripadnika. Dekada inkluzije Roma, pokrenuta kako bi se započelo sa rešavanjem specifičnih problema Roma, predstavlja inicijativu devet zemalja u regionu usmerenu ka sprovođenju politike i programa namenjenih društvenom napretku Roma na demokratski način. Obrazovanje, zapošljavanje, stanovanje i zdravlje Roma nametnuli su se kao prioritetne oblasti Dekade i za njih su izrađeni i Nacionalni akcioni planovi.

U Republici Srbiji danas postoji skoro 650 romskih naselja u kojima živi približno 450.000 Roma/-kinja. Stambeni uslovi u kojima Romi/-kinje žive najčešće su ispod komunalnog minimuma. Veliki broj ovih naselja nema osnovnu infrastrukturu, poput prilaznih puteva, kanalizacije, vode za piće ili struje, a porodice - umesto u zidanim stambenim objektima - žive u improvizovanom privremenom smeštaju bez sanitarnog čvora i kupatila i struje.

Ova naselja sve češće naseljavaju i povratnici iz Zapadne Evrope po ugovorima o readmisiji. Savet Evrope procenjuje da će se na osnovu ovih ugovora u Srbiju vratiti između 50.000 i 150.000 njenih državljana većinom romske nacionalnosti. Kako većina njih nema stan ili kuću u vlasništvu, smeštaj najlakše pronalaze u pomenutim romskim naseljima, koja su ionako prenaseljena.

ŠTA UČINITI?

ROMSKI RESURSNI CENTAR (RRC) IZ NOVOG SADA VAM NUDI PRILIKU ZA SARADNJU KOJOM MOŽETE DOPRINETI POBOLJŠANJU USLOVA STANOVANJA I SOCIO-EKONOMSKOG POLOŽAJA ROMA/-KINJA I DALJEM RAZVOJU CELE LOKALNE ZAJEDNICE.

Desetogodišnje iskustvo u radu sa Romima u AP Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, dovelo je do toga da RRC danas primenjuje jedan od retkih i uspešnih participativnih modela rada i saradnje sa ovom nacionalnom zajednicom.

RRC je tokom svog rada razvio posebnu metodologiju rešavanja postojećih infrastrukturnih problema u romskim naseljima, kao i njihove legalizacije.

Model nazvan „*Održiva obnova romskih naselja*“, izrađen u saradnji sa švajcarskim partnerima, podrazumeva sveobuhvatni pristup rešavanju postojećih problema i participativne metode rada koje u proces odlučivanja uključuju sve zainteresovane društvene grupe i aktere.

Ključnu ulogu i značaj u ovom načinu rada imaju predstavnici romske nacionalne zajednice, koji svojim aktivnim učešćem doprinose održivosti celog procesa.

Realizacija projekta u kome Romi/-kinje izvode građevinske radove uz stručnu podršku zahteva projektni tim koji raspolaže izuzetnim sposobnostima za komunikaciju, motivisanje, planiranje i superviziju i koji ima dobru metodologiju za praćenje, kontrolu i sprovođenje velikog broja individualnih projektnih rešenja, kako praktično, tako i administrativno.

RRC je jedan od retkih aktera u regionu sa iskustvom, veštinama, znanjem, metodama i instrumentima za realizaciju participativnih, sveobuhvatnih i inkluzivnih projekata.

Danas je RRC partner švajcarskoj, norveškoj i Vladi AP Vojvodine u realizaciji projekata socijalne inkluzije i poboljšanja uslova stanovanja u romskim naseljima u AP Vojvodini.

Primena modela „ODRŽIVA OBNOVA ROMSKIH NASELJA“ od lokalne samouprave iziskuje:

- aktivno učešće u projektu,
- obezbeđivanje finansijskih sredstva za izvođenje radova na poboljšanju infrastrukture u naselju (uvođenje struje i vode, asfaltiranje ulica, redovno odnošenje smeća, itd),
- pružanje podrške procesu izrade projektne dokumentacije,
- /po potrebi:/ započinjanje procesa promene namene zemljišta na kome se naselje nalazi u stambenu zonu, priznajući samim tim i postojanje naselja,
- /po potrebi:/ izradu novog Plana detaljne regulacije u skladu sa postojećim stanjem,
- omogućavanje legalizacije svih pojedinačnih kuća u naselju.

5 RAZLOGA ZA PRIMENU MODELA RADA „ODRŽIVA OBNOVA ROMSKIH NASELJA“

PARTICIPACIJA

Ovaj model rada ostvariv je jedino uz učešće predstavnika/-ca romske nacionalne zajednice koji/-e stanuju u ovim naseljima. Projekat se planira i izrađuje isključivo u saradnji sa Romima/-kinjama koji/-e donose najvažnije odluke, a lokalna samouprava učestvuje u celom procesu.

FLEKSIBILNOST

Ovim modelom se ne nude gotova rešenja i projekti primenjivi na sve nosioce pod istovetnim uslovima. Omogućujući individualno planiranje u skladu sa stvarnim i specifičnim potrebama stanovnika/-ca naselja povećava se njihov osećaj vlasništva nad celim procesom i daje mogućnost Romima/-kinjama da sami/-e odlučuju o različitim fazama projekta. Ovaj model rada primenjiv je u različitim sredinama koje su Romi/-kinje izabrali za svoje životno okruženje.

ODRŽIVOST

Nastojeći da osnaži svoju ciljnu grupu i promoviše njeno aktivno učešće u čitavom procesu, ovaj model rada Romima/-kinjama omogućava da preuzmu odgovornost za realizaciju projekta. Programom radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja (ili obuke na radu) povećava se konkurentnost Roma/-kinja na tržištu rada, što im pomaže u sticanju ekonomske samostalnosti.

EKONOMIČNOST

Na uloženi građevinski materijal potreban za poboljšanje uslova stanovanja u vrednosti od 1.500 evra, Romi/-kinje sami/-e ulože dodatnih 1.500 evra izvodeći građevinske radove i nabavljajući polovni građevinski materijal.

SVEOBUHVAATNOST

Ovaj model rada je usklađen sa Nacionalnim akcionom planom za stanovanje, ali podrazumeva i druge aktivnosti u oblastima javnog zagovaranja, obrazovanja, radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja. Sve projektne aktivnosti imaju za cilj izgradnju kapaciteta i resursa Roma/-kinja, doprinoseći razvoju i napretku celokupne lokalne zajednice.

KAKO IZGLEDA PROCES REALIZACIJE PROJEKTA PREMA MODELU „ODRŽIVA OBNOVA ROMSKIH NASELJA“?

1. Upoznavanje sa stanovnicima/-cama

U cilju uspostavljanja komunikacije sa stanovnicima/-cama romskog naselja, kao i javne prezentacije projekta, RRC će organizovati konferenciju u romskom naselju. Potom RRC organizuje i neposredne kontakte sa stanovnicima/-cama naselja kako bi se dodatno pojasnile uloge i odgovornosti tokom realizacije projekta.

2. Formiranje Odbora za razvoj naselja

RRC će organizovati izbore za članove/-ice Odbora za razvoj naselja. Šestočlani odbor sastavljen od 3 Romkinje i 3 Roma zastupaće prava i interese stanovnika/-ca naselja tokom i nakon realizacije projekta. Formiranje ovog Odbora nužan je uslov za nastavak sprovođenja projekta.

3. Pokretanje foruma „Perspektive razvoja naselja“

RRC će pokrenuti i dalje voditi forum „Perspektive razvoja naselja“ u čijem radu će aktivno učestvovati i Odbor za razvoj naselja, kao i predstavnici lokalne samouprave, javnih komunalnih preduzeća, kao i aktivisti/-kinje nevladinih organizacija. Forum teži da se zajedničkim radom pronađu modeli rešavanja problema loše infrastrukture i po potrebi pokrene proces legalizacije naselja.

4. Istraživanje o socio-ekonomskom položaju stanovnika/-ca naselja

RRC će organizovati terensko istraživanje kako bi se analizirali postojeći problemi u naselju i utvrdili postojeći socijalni, materijalni, obrazovni i stručni kapaciteti stanovnika/-ca. Nakon analize istraživačkog materijala RRC će izraditi „Izveštaj o socio-ekonomskom položaju stanovnika/-ca naselja“.

5. Izrada projektne dokumentacije

RRC će organizovati terenske posete i pojedinačne razgovore sa stanovnicima/-cama naselja i predstavnicima lokalne samouprave. Tokom ovog procesa izrađuje se urbanističko-tehnička projektna dokumentacija neophodna za dalje sprovođenje projekta i utvrđuje se stepen oštećenja kuća u naselju.

6. Program obuke na radu

U cilju što uspešnijeg sprovođenja projekta RRC će u naselju pokrenuti program obuke na radu. Stanovnici/-e naselja će dobiti mogućnost da pohađaju kurseve iz građevinsko-instalaterskih zanata. Ova obuka podrazumeva učenje uz praktični rad. Tokom trajanja zanatskih kurseva polaznici/-e će stečene veštine i znanja primenjivati i demonstrirati na tzv. oglednoj kući u samom naselju.

7. Individualno planiranje popravke i izgradnje kuća u naselju

RRC će u saradnji sa Odborom sprovesti individualno planiranje popravke i izgradnje kuća. Tokom ovog procesa Romi/-kinje i RRC će zajedno odlučiti koji su građevinski zahvati, materijali, alati i stručna podrška potrebni za popravku i izgradnju svake kuće u naselju. Stanovnici/-ce naselja će takođe biti upoznati/-e sa dokumentom „*Principi rada*“, a nakon toga će biti potpisan „*Ugovor za izvođenje građevinskih radova*“.

8. Distribucija građevinskog materijala

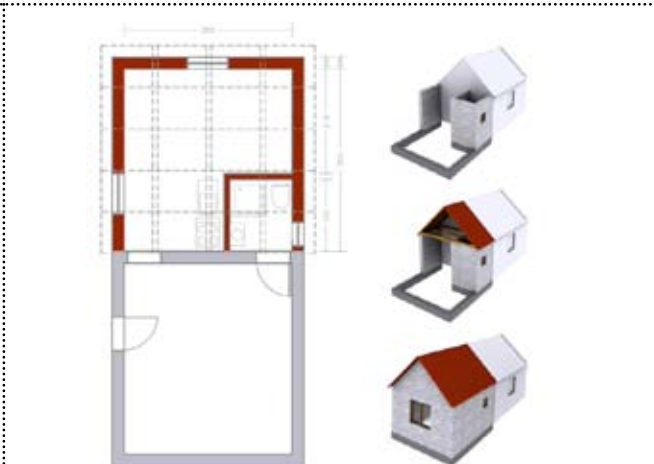
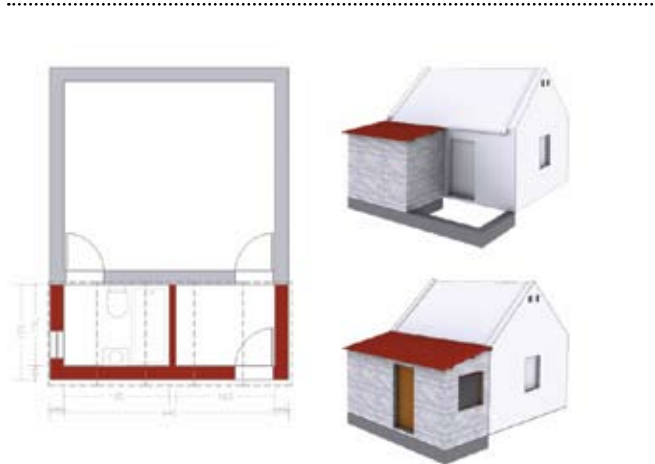
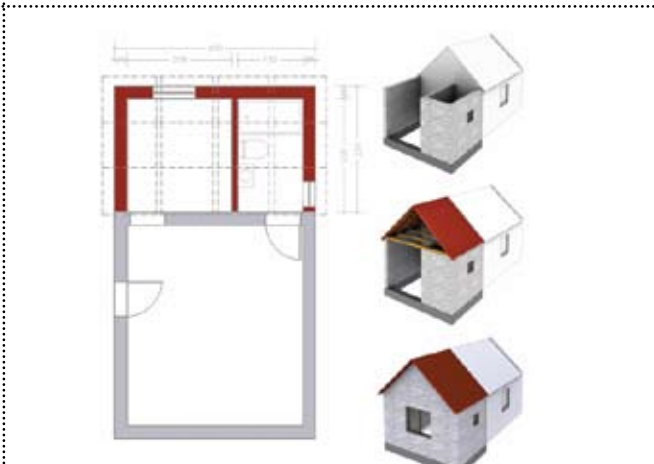
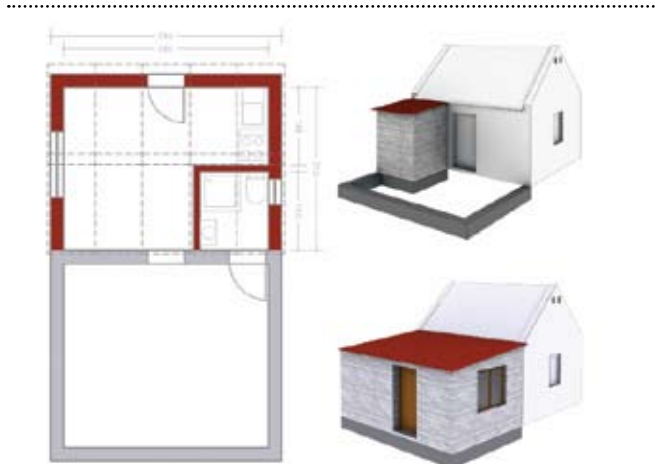
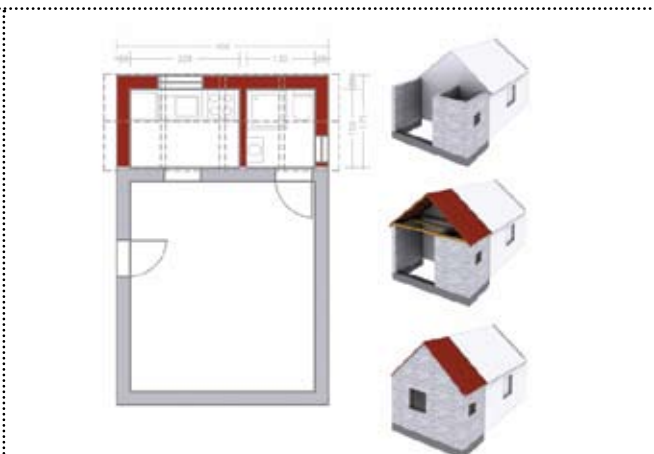
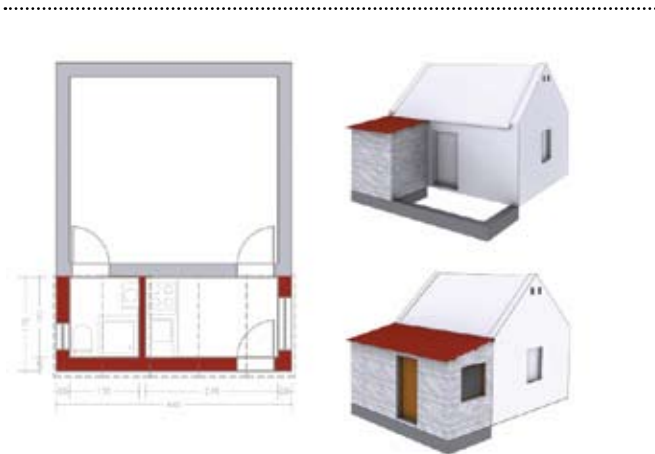
RRC će organizovati podelu građevinskog materijala za popravku i izgradnju kuća. Za praćenje utroška sredstava koristiće se poseban kompjuterski program pod imenom „*Katalog*“. Distribucija se organizuje u fazama, a dinamika isporuke građevinskog materijala zavisi isključivo od samih Roma/-kinja i tempa izvođenja radova.

9. Popravka i izgradnja kuća u naselju

Procesom popravke i izgradnje kuća rukovode stanovnici/-ce naselja. Stanovnici/-e sami izvode građevinske radove ili plaćaju majstore. U tom procesu pomažu im stručnjaci, najčešće Romi/-kinje sa odgovarajućim radnim iskustvom. Ovaj postupak dovodi do važnog prpratnog efekta: samoobnavljanjem svojih kuća Romi/-kinje povećavaju nivo sopstvenih stručnih sposobnosti, čineći ih ujedno konkurentnijima na tržištu rada. Ovom metodom rada stanovnici/-ce naselja postaju odgovorni učesnici/-e procesa obnove naselja, jača se njihov osećaj „*vlasništva*“ nad čitavim procesom, što doprinosi i održivosti projekta. RRC obezbeđuje građevinski i drugi materijal i alat, nudi usluge savetovanja, instrukcije, konsultacije, stručnu podršku i kontrolise kvalitet građevinskih radova.

PREDLOZI MOGUĆIH REŠENJA ZA IZGRADNJU KUPATILA I DOGRADNJU KUĆE

ISKUSTVO ROMSKOG RESURSNOG CENTRA

Projekat:

»Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u naselju Bangladeš u Novom Sadu, Grad Novi Sad, AP Vojvodina, R. Srbija«

U periodu od jula 2007. do decembra 2008. model rada RRC „Održiva obnova romskih naselja“ testiran je u novosadskom naselju Bangladeš. Procesom obnove naselja, popravkom i izgradnjom kuća, postavljenjem novog krovnog pokrivača, izgradnjom kolektivnih septičkih jama, izgradnjom nove prostorije za stanovanje i kupatila i uvođenjem struje u kuće, rukovodili su stanovnici/-ce naselja i RRC.

Do kraja 2009. godine u 60 kuća u naselju Bangladeš poboljšani su uslovi stanovanja.

Sve kuće su dobile novi krovni pokrivač i dodatnu prostoriju za stanovanje, kupatila su opremljena i stavljena u funkciju, a svaka kuća je priključena na gradsku električnu mrežu.

RRC je uložio 11 miliona dinara u građevinski materijal, opremu i alate. Rom/-kinje su samostalnim izvođenjem građevinskih radova i nabavkom polovnog građevinskog materijala uložili/-e 4,5 miliona dinara, dok su gradske institucije u Programu elektrifikacije naselja Bangladeš uložile 1,8 miliona dinara.

1.1. Početna situacija u naselju Bangladeš

- Objekti u kojima Romi/-kinje žive od 1970. godine su svojevremeno korišćeni kao poljoprivredna ekonomija na periferiji Novog Sada u AP Vojvodini, R. Srbiji.
- Naselje ima ukupno 233 stanovnika/-ce: 67 porodica; 138 dece i mladih; prosečna starost u naselju je 21 godina.
- 60 stanova izgrađeno je od čvrstog materijala (zidovi od opeke), sa jednom ili dve sobe.
- Nema kanalizacionog sistema (20 ruiniranih poljskih vecea).
- Nema električne energije.
- 70% krovova prokišnjava; razbijeno 60% prozora.
- Samo 4 stana imaju kupatilo.
- Izvor prihoda porodica: uglavnom sakupljanje sekundarnih sirovina.
- 2 osobe su u redovnom radnom odnosu.
- Približno 100 stanovnika živi od 120 dinara dnevno.

1.2. Pripreme aktivnosti Romskog resursnog centra:

- procenjivanje stanja u naselju (stanje i upotrebljivost objekata, projekat Izvedenog stanja) i analiza socio-ekonomskog položaja stanovnika/-ca,
- lobiranje za podršku lokalne samouprave,
- izbor Odbora za razvoj naselja,
- organizacija Foruma na kojima se zajednički definišu potrebe i prioriteti i donose odluke o daljem razvoju naselja u skladu sa Nacionalnim akcionim planom za stanovanje Roma u okviru Dekade inkluzije Roma.

1.3. Projektni zadatak:

- sanacija krovnog pokrivača,
- izgradnja septičkih jama i kupatila,
- uvođenje električnih instalacija u stambene jedinice i njihovo priključivanje na gradsku električnu mrežu,
- proširenje stambenih objekata dogradnjom prostorija prema planu (zidarski radovi, hidro i termo izolacija, gipsarski radovi, tesarski radovi, vodoinstalaterski i elektroinstalaterski radovi).

1.4. Učešće Roma/-kinja u izvođenju radova uz stručni nadzor:

- RRC obezbeđuje planiranje, obuku stanovnika za izvođenje građevinskih radova, nabavku potrebnog alata, stručnu pomoć profesionalnih majstora i savetovanje.
- Stanovnici izvode građevinske radove ili plaćaju majstore.
- Romi/-kinje i RRC planiraju i usvajaju individualne stambene projekte prema potrebama svake porodice i dostupnom građevinskom materijalu kako bi se budžet od 1.500 evra optimalno iskoristio.
- Stanovnici/-ce mogu obezbediti jeftiniji polovni građevinski materijal ukoliko to žele. Sredstva ušteđena nabavkom polovnog građevinskog materijala mogu se iskoristiti za kvalitetnije opremanje stambene jedinice.

1.5. Realizacija projekta i postignuti rezultati:

1.5.1. Učesnici:

- Za realizaciju projekta odgovoran je Romski resursni centar (RRC), program lokalne nevladine organizacije - Ekumenska humanitarna organizacija, Novi Sad, AP Vojvodina, R. Srbija.
- Projekat su osmislili RRC (AP Vojvodina, R. Srbija), HEKS i Skat (Švajcarska).
- Obuku za realizaciju projekta i stručnu podršku obezbeđuje *Skat_Swiss Resource Centre & Consultancies for Development* (Švajcarska).
- Odluke donose Odbor za razvoj naselja, lokalna samouprava i RRC.

1.5.2. Realizacija projekta:

- informisanje stanovnika/-ca o projektu Pобољшanja uslova stanovanja,
- individualno planiranje prema potrebama svake porodice,
- isporuka građevinskog materijala.
- Građevinske radove izvode stanovnici ili majstori.
- Električne instalacije izvode stručnjaci.

1.5.3. Postignuti rezultati:

- 90% objekata je prošireno: dograđena nova prostorija od čvrstog materijala.
- 100% objekata ima funkcionalno kupatilo.
- 100% objekata ima električne instalacije i novi krov.

1.6. Stečena iskustva

Prednost učešća stanovnika/-ca u izvođenju građevinskih radova:

- Ekonomičnost: stanovnici ulažu sopstveni rad ili sami plaćaju majstore i obezbeđuju polovni građevinski materijal.
- Kod stanovnika/-ca se u velikoj meri razvija osećaj vlasništva nad projektom.
- RRC je uložio 1.500 evra, a romske porodice su tokom trajanja projekta u proseku uložile od 500–1.500 evra sopstvenih sredstava, najčešće u vidu sopstvenog rada i nabavke polovnog građevinskog materijala.

Izazovi:

- Individualno planiranje: ograničiti dogradnju objekata do veličine koja je u skladu sa materijalnim mogućnostima stanovnika/-ca kako bi građevinski radovi mogli biti završeni na vreme i u okviru datog budžeta.
- Obezbediti kvalitet građevinskih radova: građevinski radovi se realizuju u dogovoru sa RRC, koji vrši njihovu kontrolu. Na ovaj način se izbegavaju konflikti. U slučaju loše izvedenih građevinskih radova i nepoštovanja rokova, Romi/-kinje mogu biti isključeni iz projekta.

ISKUSTVO ROMSKOG RESURSNOG CENTRA

Projekat:

»Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u naselju Ciganski kraj u Đurđevu, Opština Žabalj, AP Vojvodina, R. Srbija«

U martu 2009. godine počela je realizacija projekta poboljšanja uslova stanovanja u naselju Ciganski kraj u Đurđevu u Opštini Žabalj. U aprilu 2009. godine potpisan je Sporazum o saradnji radi sprovođenja ovog projekta između Opštine Žabalj, Ekumenske humanitarne organizacije iz Novog Sada i Kancelarija za inkluziju Roma Vlade AP Vojvodine.

Do kraja 2009. godine u svih 75 kuća u naselju Ciganski kraj poboljšani su uslovi stanovanja. Sve kuće su dobile novu prostoriju za

stanovanje, kupatilo je opremljeno i stavljeno u funkciju, a ranije oštećeni delovi kuća su sanirani. Izgrađene su 44 septičke jame.

RRC je uložio 13 miliona dinara u građevinski materijal, opremu i alate. Romi/-kinje su uložili/-e 7 miliona dinara za izvođenje građevinskih radova i nabavku polovnog građevinskog materijala. Opština Žabalj je uložila 13 miliona dinara u asfaltiranje ulica i dogradnju vodovodne mreže u naselju Ciganski kraj.

Gojko S., naselje Ciganski kraj:

„Veoma sam zadovoljan ovim modelom rada i saradnjom sa Romskim resursnim centrom. Oni su mi pomogli da se obučim za zidara, tako da sam veliki deo zidarskih radova na kući uradio sam. Izdao sam kupatilo poptuno sam, a stigao sam da pomognem i komšiji u zidanju. Uz pomoć Romskog resursnog centra koji nam je dao građevinski materijal i obuku, danas u kući imamo kupatilo, bojler i toplu vodu. To nam je veoma važno!“

1.1. Početna situacija u naselju Ciganski kraj:

- Tradicionalno romsko naselje na periferiji sela Đurđevo u opštini Žabalj, AP Vojvodina, R.Srbija.
- Približno 300 stanovnika-ca; 76 romskih porodica; 76 stambenih jedinica.
- Slobodnostojeće kuće sa jednom do tri prostorije izgrađene od čvrstog materijala.
- 95% kuća može biti rekonstruisano.
- Kanalizacioni sistem ne postoji.
- Samo 10 kuća ima kupatilo.
- Izvor prihoda porodica: uglavnom nadničarski poslovi.
- Polu-legalno naselje: lokalna samouprava je asfaltirala sve ulice u naselju i izvela radove na proširenju postojeće vodovodne mreže. Uz to, lokalna samouprava podržava projekat RRC „Poboljšanje uslova stanovanja“.

1.2. Pripremne aktivnosti Romskog resursnog centra:

- procenjivanje stanja u naselju (stanje i upotrebljivost objekata) i analiza socio-ekonomskog položaja stanovnika-ca,
- izbor Odbora za razvoj naselja,
- zajedničko donošenje odluka stanovnika/-ca, lokalne samouprave i RRC o najpogodnijem metodu realizacije projekta u skladu sa Nacionalnim akcionim planom za stanovanje Roma u okviru Dekade inkluzije Roma.

1.3. Projektni zadatak:

- izgradnja septičkih jama i kupatila,
- proširenje stambenih objekata dogradnjom prostorija prema planu (sanacija krova, hidro i termo izolacija, zidarski radovi, gipsarski radovi, tesarski radovi, vodoinstalaterski i elektroinstalaterski radovi).

1.4. Učešće Roma/-kinja u izvođenju radova uz stručni nadzor:

- RRC obezbeđuje planiranje, nacрте i potrebnu stručnu pomoć, te nabavlja potrebni alat i opremu.
- Stanovnici/-e izvode građevinske radove (kvalifikovani romski radnici koje je nakon testiranja odabrao RRC, pomažu im nekvalifikovanih radnici) i nabavljaju polovni građevinski materijal.
- Ukupni budžet po porodici je 1.500 evra.
- Faza I: obavezna, stanovnici su izabrali kupatilo i temelj nove prostorije na osnovu 6 predloženih rešenja.
- Faza II: slobodna, od preostalih sredstava po završetku prve faze, porodice biraju građevinski materijal za radove na popravci kuće prema svojim potrebama.

1.5. Realizacija projekta i postignuti rezultati:

1.5.1. Učesnici:

- Za realizaciju projekta odgovoran je Romski resursni centar (RRC), program lokalne nevladine organizacije - Ekumenska humanitarna organizacija, Novi Sad, AP Vojvodina, R. Srbija.
- Projekat su osmislili RRC (AP Vojvodina, R. Srbija), HEKS i Skat (Švajcarska).
- Obuku za realizaciju projekta i stručnu podršku obezbeđuje *Skat_Swiss Resource Centre & Consultancies for Development* (Švajcarska).
- Odluke donose Odbor za razvoj naselja, lokalna samouprava i RRC.

1.5.2. Realizacija projekta:

- informisanje stanovnika/-ca o projektu Pобољшanja uslova stanovanja,
- formiranje Odbora za razvoj naselja,
- savetovanje i konsultacije sa stanovnicima/-cama naselja,
- pripremanje kataloga standardizovanih rešenja, nacrti za kupatila.
- Individualnim planiranjem stanovnici/-e biraju najpogodnije rešenje.
- Potpisivanje dokumenata (Ugovora i Principa rada),
- izrada kalendara građevinskih radova,
- isporuka građevinskog materijala po fazama – prilagođena potrebama porodica.
- Građevinske radove izvode stanovnici, uz stručnu podršku i nadzor RRC.

1.5.3. Postignuti rezultati:

- 75% objekata je dobilo dodatnu prostoriju od čvrstog materijala.
- 100% objekata ima funkcionalno kupatilo.
- 100% objekata ima električne instalacije i novi krov.

1.6. Stečena iskustva:

Prednost učešća stanovnika/-ca u izvođenju građevinskih radova:

- Izuzetna ekonomičnost jer stanovnici ulažu sopstveni rad ili sami plaćaju majstore i nabavljaju polovni građevinski materijal.
- Romske porodice su time u proseku uložile 1.500 evra sopstvenih sredstava tokom trajanja projekta.
- Standardizovanje nacrti kupatila smanjuje administrativne troškove i podiže nivo kvaliteta izgradnje.
- Saradnja sa lokalnim građevinskim preduzećima.

Izazovi:

- Zapošljavanjem supervizora omogućuje se ravnoteža između ekonomičnosti i kvaliteta izgradnje.
- Dobrom organizacijom radova koje izvode stanovnici izbegava se probijanje rokova.

ISKUSTVO ROMSKOG RESURSNOG CENTRA

Projekat:

»Podrška inkluzivnim procesima - poboljšanje uslova stanovanja i socio-ekonomskog položaja stanovnika-ca romskog naselja u Opovu, Opština Opovo, AP Vojvodina, R. Srbija«

Imajući u vidu da neadekvatni uslovi stanovanja u romskim naseljima utiču na stepen uključenosti romske nacionalne manjine u društveni razvoj zajednice, a naročito na socijalni, ekonomski i obrazovni napredak Roma, kao i inicijative koje su na lokalnom nivou pokrenute radi rešavanja ovog problema, uspostavljena je saradnja pokrajinskih i lokalnih organa uprave, nevladinog sektora i romske nacionalne zajednice u cilju unapređenja položaja Roma u AP Vojvodini.

Rezultat ove saradnje bio je projekat „Podrška inkluzivnim procesima - Poboljšanje uslova stanovanja i socio-ekonomskog položaja stanovnika romskog naselja u Opovu“.

Saradnja je uspostavljena između Opštine Opovo, Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, Pokrajinskog sekretarijata za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo, Kancelarije

za inkluziju Roma Vlade AP Vojvodine i Romskog resursnog centra Ekumenske humanitarne organizacije.

Tokom realizacije projekta u Trećem novom naselju u Opovu formiran je Odbor za razvoj naselja, održano je 6 foruma, sprovedeno je istraživanje o socio-ekonomskom položaju stanovnika/-ca, izrađena su 2 dokumenta, urađena je stručna procena o stanju i upotrebljivosti objekata, izgrađen je Razvojni centar, organizovana je obuka za građevinsko instalaterske zanate i za dve najugroženije porodice izgrađena je dvojna kuća.

Ovo je bio prvi zajednički projekat pokrajinskih organa uprave, lokalne samouprave i RRC u oblasti poboljšanja uslova stanovanja i socio-ekonomskog položaja Roma u Vojvodini. U projekat je uloženo 4,5 miliona dinara.

KO SMO MI?

Romski Resursni Centar

Ekumenska Humanitarna Organizacija

ROMSKI RESURSNI CENTAR (RRC) je program Ekumenske humanitarne organizacije. RRC je počeo sa radom u januaru, 2000. godine.

Romski resursni centar obezbeđuje različite resurse i objedinjuje više aktivnosti, usluga, servisa: promociju jednakih prava svih građana-ki, prevazilaženje predrasuda o marginalizovanim grupama, informisanje, savetovanje i konsultacije, zagovaranje i lobiranje, osnaživanje putem obrazovanja, radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, pomoć u poboljšanju uslova stanovanja i dr.

CILJEVI RRC

Opšti cilj:

- Doprineti poboljšanju socio – ekonomskog položaja Roma/-kinja u Srbiji.

Specifični ciljevi:

- Promovisati ljudska prava i podržati romsku nacionalnu zajednicu u inkluzivnim procesima, putem boljeg informisanja, obrazovanja, radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samo - zapošljavanja i poboljšanjem uslova stanovanja.
- Podržati socijalnu inkluziju romske dece i omladine, omogućavanjem ravnopravnog pristupa i učešća u obrazovnim procesima.

PROGRAMSKE OBLASTI RADA RRC

- Stanovanje
- Informisanje i javno zagovaranje
- Obrazovanje
- Zapošljavanje

EKUMENSKA HUMANITARNA ORGANIZACIJA (EHO) iz Novog Sada je neprofitno udruženje građana, registrovano po Zakonu o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju na teritoriji SFRJ (Službeni list SFRJ, br. 42/90), čija delatnost je registrovana na teritoriji AP Vojvodine, R. Srbija.

EHO je osnovana 1993. godine u Novom Sadu na inicijativu Svetskog saveta crkava, Švajcarska. Crkve osnivači EHO-a su: Slovačka Evangelička A.V. Crkva u Srbiji, Hrišćanska Reformatska Crkva u Srbiji, Evangelička Metodistička Crkva u Srbiji, Grkokatolička Crkva u Vojvodini i Evangelička Hrišćanska A.V. Crkva u Vojvodini, Srbiji.

EHO svojim radom na smanjenju siromaštva, razvojem međucrkvne saradnje i promocijom ljudskih prava doprinosi izgradnji solidarnog građanskog društva u Srbiji.

INTERNACIONALNI I LOKALNI PARTNERI

Vodeća partnerska organizacija, sufinansijer, izrada koncepta, monitoring i davanje smernica za razvoj projekta

HEKS Swiss Interchurch Aid
Seminarstrasse 23
CH-8075 Zurich
Switzerland
+41 44 360 88 00
www.heks.ch

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
in cooperation with Federal Office for Migration

Sufinansijer i monitoring

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Freiburgstrasse 130
CH-3003 Bern
Switzerland
+41 31 324 16 94
www.deza.admin.ch

skat Swiss Resource Centre and Consultancies for Development

Razvoj metoda i tehnika rada, stručna podrška i obuka osoblja projekta

Skat Swiss Resource Centre and Consultancies for Development
Vadianstrasse 42
CH-9000 St.Gallen
Switzerland
+41 71 228 54 54
www.skat.ch

VLADA
AP VOJVODINE

Sufinansijer

Vlada AP Vojvodine
Mihajla Pupina 16
21000 Novi Sad
AP Vojvodina
Srbija
021 487 4000
www.vojvodina.gov.rs

NORWEGIAN CHURCH AID

Sufinansijer

Norwegian Church Aid
Bernhard Getzgate 3
0165 Oslo
Norway
Tel: +47 22 09 27 00
www.kirkensnodhjelp.no

NORWEGIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Sufinansijer

Norwegian Ministry of Foreign Affairs
7. juni-plassen / Victoria Terrasse
Oslo
Norway
Tel: +47 22 24 36 00
www.regjeringen.no

Impresum

Naslov: Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u romskim naseljima u AP Vojvodini u Republici Srbiji

Izdavač: Ekumenska humanitarna organizacija (EHO)

Direktor: mr Vladislav Ivičiak

Autor i odgovorni urednik: Robert Bu

Koautor: Daniel Vis /Daniel Wyss/ (SKAT, Švajcarska)

Stručni konsultant: Milica Leković

Lektura i korektura: Ankica Dragin

Fotografije: EHO (Srbija), Iv Lereš /Yves Leresche/ (Švajcarska) i Dejev Sedon /Dave Seddon/ (Engleska)

Novi Sad, januar 2010. godine

Kontakt informacije:

Ekumenska humanitarna organizacija

Romski resursni centar

Ćirila i Metodija 21

21000 Novi Sad

AP Vojvodina

Srbija

Tel/faks: (021) 466 588, 469 683, 6504 296, 6749 940, 6397 626, 6361 266;

E-mail: robert@ehons.org

<http://romacenter.ehons.org>

<http://www.ehons.org>

Copyright © 2010

Ekumenska humanitarna organizacija

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije se ne može reprodukovati u bilo kom obliku bez dozvole Ekumenske humanitarne organizacije.

Kopije ove publikacije se mogu naručiti poštom i imejlom od EHO.

Ekumenska
Humanitarna
Organizacija

HEKS

Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
*in cooperation with
Federal Office for Migration*

skat Swiss Resource Centre and
Consultancies for Development

